

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om att fördjupa kunskapen om magnetkameraundersökning som metod för medicinska åldersbedömningar

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att fördjupa kunskapen om magnetkameraundersökning som metod för medicinska åldersbedömningar av 18-årsgränsen inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och brottmålsprocessen. Uppdraget ska ske utifrån utgångspunkten att metoden ska vara vetenskaplig, tillförlitlig och etisk. Detta kan ske genom att Socialstyrelsen t.ex. låter en extern uppdragstagare genomföra en sådan studie.

Uppdraget ska samordnas med det arbete som görs inom ramen för det uppdrag som Rättsmedicinalverket har fått gällande att genomföra medicinska åldersbedömningar. I Socialstyrelsens uppdrag ingår det att se över om de metoder som Rättsmedicinalverket avser att använda skulle kunna kompletteras.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Rättsmedicinalverket, Migrationsverket, Åklagarmyndigheten och andra berörda myndigheter.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 3 000 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa för budgetåret 2016. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska inkomma till Kammarkollegiet senast den 1 december 2016.

Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2017. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet.

Socialstyrelsen ska löpande hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) underrättade om studiens genomförande. Myndigheten ska lämna en delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 april 2017. Uppdraget ska sedan slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 november 2017.

Rekvisitionen, redovisningarna och eventuell återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Över 35 000 ensamkommande barn ansökte om asyl i Sverige under 2015 och antalet ensamkommande asylsökande barn förväntas ligga på en fortsatt hög nivå de kommande åren. Frågan om en asylsökande är under eller över 18 år är viktig, inte bara när det gäller uppehållstillstånd utan även när det gäller boende och omvårdnad. Barn har särskilda rättigheter enligt bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Det är t.ex. inte lämpligt att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn i barnboenden. Resurser avsatta för barn ska inte heller gå till vuxna asylsökande. Regeringen är därför mycket mån om att medicinska åldersbedömningar av asylsökande genomförs i de fall det råder tveksamhet om åldern och det saknas tillförlitliga handlingar som bekräftar personens ålder.

I syfte att bidra till att fler åldersbedömningar kan komma till stånd inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd har regeringen i Migrationsverkets regleringsbrev för 2016 gett myndigheten i uppdrag att i ökad utsträckning bedöma åldern för ensamkommande barn vid registrering och prövning.

Även i brottmålsprocessen är åldern på brottsmisstänkta central för flera frågor. Exempelvis har 18-årsgränsen betydelse för frågan om vilka förutsättningarna är för att anhålla och häkta en misstänkt person. Åldern har även betydelse för påföljdsbestämningen.

Den 19 maj 2016 fick Rättsmedicinalverket i uppdrag att bl.a. utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet med stor skyndsamhet påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område så att det skyndsamt motsvarar behovet. Rättsmedicinalverket ska vid genomförandet av uppdraget särskilt beakta

krav på vetenskaplighet, beprövad erfarenhet, rättssäkerhet, etik och de särskilda rättigheter som barn har enligt internationella konventionsåtaganden. Medicinska åldersbedömningar ska ske med full respekt för den personliga värdigheten. Vid val av metod ska särskilt beaktas intresset av att undersökningen innebär ett så litet ingrepp som möjligt i den personliga integriteten. Uppdraget ska genomföras efter samråd med bl.a. Socialstyrelsen.

Den 20 april 2016 presenterade Socialstyrelsen en granskning av vetenskapliga studier om medicinska åldersbedömningar som inkluderande en analys av olika metoder för åldersbedömningar. Granskningen visade bl.a. att undersökningar med magnetkamera kan minska risken för att barn bedöms som vuxna jämfört med traditionell röntgen. Socialstyrelsen såg i sin genomlysning behov av att genomföra kompletterande studier utifrån detta resultat.

Ärendet

Socialstyrelsen får i uppdrag att fördjupa kunskapen om användningen av magnetkameraundersökning som metod för medicinska åldersbedömningar. Detta kan ske genom att Socialstyrelsen t.ex. låter en extern uppdragstagare genomföra en sådan studie. I förslagen ska avvägningar göras för att belysa om säkerheten i bedömningen av ålder för den aktuella gruppen kan öka ytterligare mot bakgrund av krav på vetenskaplighet och etik. Redovisningen ska även innehålla en analys av konsekvenserna för de pojkar och flickor som berörs.

Uppdraget ska samordnas med det arbete som görs inom ramen för det uppdrag som Rättsmedicinalverket har fått gällande att genomföra och beskriva processen för medicinska åldersbedömningar. I Socialstyrelsens uppdrag ingår det att se över om de metoder som Rättsmedicinalverket avser att använda skulle kunna kompletteras.

För 2016 avsätter regeringen 3 000 000 kronor för uppdragets genomförande. Regeringen avser även att avsätta medel för 2017. Medel för 2017 utbetalas i den mån riksdagen beviljar medel för detta ändamål.

På regeringens vägnar

Anna Johansson

Mårten Kivi

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Arbetsmarknadsdepartementet/I
Finansdepartementet/Ba
Justitiedepartementet/EMA, L7, SIM, Å
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Migrationsverket
Rättsmedicinalverket
Åklagarmyndigheten